

Broeders en zusters, jongens en meisjes,

In een gemeenschap van mensen moet je elkaar kunnen aanspreken. Maar hoe doe je dat? In de grote samenleving is dat al helemaal lastig. Joelende jongelui die in de kleine uurtjes van het weekend een fiets in elkaar stampen of in het water gooien - als je hen aanspreekt kun je doodgeschopt worden. Waar alle remmen los zijn door alcohol of drugs, daar zijn mensen niet meer aanspreekbaar door een gewoon mens als u en ik. Dan moet je de politie erbij halen, of andere professionele hulpverleners.

Maar je moet wel iets doen. De profeet Ezechiël moet de mensen die verkeerd bezig zijn waarschuwen dat dit hun dood wordt. Gaan ze toch door, en het wordt inderdaad hun dood, dan gaat de profeet vrijuit, hij heeft ze immers gewaarschuwd. Maar heeft hij dat niet gedaan en ze sterven, al is dat door eigen schuld, dan wordt de profeet er toch op aangekeken: hij had ze moeten waarschuwen. Ook in het evangelie is het de plicht van Jezus' volgelingen om iemand aan te spreken die ze de verkeerde kant op zien gaan. Daarom heb ik vandaag de Naardense bijbel gekozen, die dat heel precies vertaalt, want het luistert hier heel nauw.

De Nieuwe Bijbelvertaling voegt eraan toe: tegen jou. Sommige handschriften hebben die toevoeging. Dus: Als één van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die aanspreken. Maar dat wordt al te logisch. Als jij hierdoor wordt benadeeld, dan hoef je niet geadviseerd te worden om die persoon aan te spreken, dat doe je vanzelf wel. Het slot van deze opdracht wijst op een andere situatie: als hij naar je wil horen, heb je hem teruggewonnen. Blijkbaar gaat het om het zieleheil van de persoon die fout bezig is. Het hoeft niet tegen jou gericht te zijn wat hij of zij fout doet, het zondigen zelf moet stoppen. Iemand aanspreken kun je om twee redenen doen: opkomen voor iemand die benadeeld of beschadigd wordt. Dat is altijd nodig, en ook het eerst nodig, want als iemand beschadigd wordt, dan moet dat ophouden, hoe eerder hoe liever.

Maar iemand die schade aanricht, die brengt ook schade toe aan zichzelf. Zondigen werkt nooit in de richting van Gods koninkrijk, maar de tegenovergestelde kant op. Dat doet niemand goed, het slachtoffer niet maar ook de dader niet. Wie fout bezig is, maakt uiteindelijk ook zichzelf kapot; dat is de reden waarom gesproken wordt van iemand terugwinnen, iemand behouden. Want hij of zij dreigt verloren te gaan, voor de gemeente, maar erger nog: voor de eeuwigheid. Daarom horen we bij de profeet Ezechiël God zelf zeggen: ik vind geen vreugde in de dood van een zondaar. Ik zie liever dat een boosdoener terugkeert van zijn slechte wegen en leeft! Zo praktisch is God: hij wil dat het kwaad stopt, dat de boosdoener de weg van het verderf verlaat en weg kiest van het leven. Opdat er niet nog meer mensen het slachtoffer worden van dit kwaad, en opdat degene die zulke dingen deed zelf zal leven; anders zou het kwaad ook hem fataal worden.

Dit is een heel ander beeld dan de dreigende veroordelende God waarmee velen zijn opgevoed. De God die je constant een schuldgevoel gaf. Deden je ouders dat? Of je leerkrachten of oudere broers of zussen? Nu doe je dat zelf: schuldgevoelens kweken. Dan heb je al een probleem, je steelt of je gokt of je bent ergens anders verslaafd aan of je gaat vreemd- maar omdat je gelooft heb je bovenop dat probleem ook nog een schuldgevoel: God die boos kijkt naar jou. O ja, God is zeker boos over onrecht, boos op wie anderen benadelen of beschadigen, maar hij heeft niets aan zondaars die alsmaar bang zijn voor zijn boosheid en roepen dat ze zich zo zondig voelen. Dan is zijn reactie zo nuchter en praktisch als we lazen: stop met dat kwaad. Hoe weet ik dat mijn zonden vergeven zijn? Niet als ik jammer over mijn zondigheid, en intussen ermee doorga; maar als ik - in plaats van te jammeren - er iets aan doe, gewoon stop

met kwaad doen, en mijn neigingen daartoe onder ogen zie, zo nodig met deskundige hulp, zodat er aan die foute praktijken een einde komt.

Nog even over dat aanspreken van wie je ziet wegglijden. Dat gaat in drie stappen. De eerste stap is altijd onder vier ogen. De Naardense bijbel zegt nadrukkelijk: tussen jou en hem alleen. Die zorgvuldigheid geldt niet alleen voor wie geheimhouding hebben beloofd, maar voor iedereen. Iemand vermanen doe je niet openlijk, om hem voor de hele klas te laten afgaan (dan ben je met iets anders bezig, je eigen macht of zo). Nee, eerst onder vier ogen. Als hij luistert, dan heb je iets voor te danken. Als hij niet luistert, neem dan nog een of twee mensen mee, zoals Mozes zei: op het woord van twee of drie getuigen staat de zaak vast. Daarmee kom je in de juridische sfeer. En niet alleen bij Mozes, ook in ons rechtssysteem gaat dat zo: een verhoor is in een gesloten kamer, ook een zitting is met gesloten deuren, geen foto's, geen namen op straat. Pas de derde stap is: zeg het aan de hele gemeenschap. Als iemand schuldig wordt bevonden - pas na de uitspraak worden er namen gepubliceerd. In de bijbel is de gemeenschap het publieke forum waarvoor iemand terechtstaat - en als iemand ook niet naar die vergadering luistert, dan ligt hij eruit. Dan geldt hij als heiden of tollenaar, in joodse oren betekende dat: daar wil niemand meer mee omgaan.

Maar voordat iemand d t te horen krijgt, je ligt eruit, we willen niets meer met jou te maken hebben, is er driemaal gepraat: eerst onder vier ogen, dan met twee of drie anderen erbij, tenslotte met de hele gemeenschap erbij. Maar zelfs als iemand tot driemaal toe niet luistert, en hij ligt eruit en geldt als besmet, als een heiden of een tollenaar, dan moet je beseffen dat dit in het evangelie staat, wat aldoor gaat over een Heer die bezig is om heidenen en tollenaars op te zoeken en hen erbij te krijgen. Opdat ook heidenen de God van Israël gaan dienen, dat tollenaars ophouden met mensen arm te maken, zoals de evangelist Matteüs zelf, die (Mat. 9:9) opstond en zijn winstgevende tolhuis achterliet en hoorde naar Jezus die alleen zei: Volg Mij. Hij had het begrepen: blijven doorgaan was ziek, maakte ziek, en zijn genezing lag in die ene stap: opstaan en volgen. Opstaan uit de dood van ikke, ikke, en meer, meer; en deel krijgen aan het leven met God en elkaar, van ontvangen en geven, van delen en helpen opstaan, gedreven door heilige liefdeskracht, waar we van hebben gezongen, gedreven door de Geest van de Heer. Bij mensen die zo leven, twee of drie of meer, in zijn naam, daar is Jezus in hun midden.

En alles wat ze vragen, het zal hun deel worden. Dat is niet dat alle gebeden worden verhoord, maar dat wisten we allang. Het is dat als je samen voor Gods zaak bezig bent, en je hebt daarbij af en toe iets nodig, dat je merkt dat het er dan zomaar is, tot je verbazing. Dan weet je: toeval bestaat niet, kijk eens wat ons toevalt. Precies waar we op zaten te wachten, ziedaar, het komt op ons af. Blijkbaar zijn we met iets bezig wat ook de bedoeling is, Gods bedoeling is, want alles werkt mee. Dank U wel; en dank U wel; en o, dank U wel. Je kunt soms niet ophouden te danken.

Niet dat je alles op een presenteerblaadje krijgt, daarom zegt Paulus: blij hopen. Wees verheugd door de hoop die je hebt, wees standvastig wanneer je tegenspoed ondervindt, en bid onophoudelijk. Blijf vragen, en blijf ook danken. En vergeld geen kwaad met kwaad, maar heb het goede voor met alle mensen. Houd zo mogelijk, voor zover het van jou afhangt, vrede met alle mensen. Daarmee zijn we weer bij degenen die vast zitten in iets dat hen en anderen geen goed doet. Vaak doen ze zo kwaad omdat hun kwaad is gedaan. Maar iedereen terugpakken omdat jij zo gepakt bent, dat is niet de weg. Laat je niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede. Zo praktisch is Paulus, zo praktisch is Ezechiël, zo eenvoudig wil God het, en daarin volgen we Jezus. Op de weg van de liefde. Op de weg van het leven, hier en nu, met elkaar. En juist dat is de weg van de eeuwigheid. Amen.